

Grožnja.

Šimnu oče niso dali novcev, da bi mu bilo moči iti na somenj. „Raje doma ostani in delaj; denarja nemam na preostajanje, da bi ga ti trosil po svetu,“ rekli mu so.

Te besede silno razkačijo jeznaritega Šimna. Očetu daje najgršje psovke, premetáva stole, loputa z vrati a zraven se roti, preklinja in grozi, da se bode ustrelil.

Vedno še jezno godrnjajoč obstane v hišnih vratih. Vaški lovec, stanujoč Šimnovej hiši nasproti, obišče ga s puško na rami ter ga prijazno s seboj na lov povabi, rekoč: „Po večkrat si užé dejal, da bi rad streljal, ker še nikdar nisi, hajdi danes z menoj!“

Šimen vesel sprejme ponudbo. Med pogovori o navadnih rečeh dospéta v gozd. Blagodejni hlad, dehteč od jelševja, ohladi Šimnu kri. Kar ga naglo ustavi lovec, s prstom pokazavši na veverico, čepečo na drevesu tik debla. Podá mu puško, rekoč: „Ob muhi dobro poméri na žival, nájni petelina in — ustrelí.“

Počasno prime Šimen za puško. Podržavši jo v roci, pravi: „Ali kaj hudo strese?“

„Skoraj nič,“ odvrne mu lovec, „kar sproži, če ne, uide veverica.“

„Pa puška bi se znala raznesti,“ reče Šimen obotavljajoč se.

„Brez strahú bodi,“ daje mu lovec pogum.

Šimen drži puško. Zdaj jo poméri, zdaj jo zopet opustí. Roka mu se trese, srce mu močno bije.

Nato pravi, od sramote povesevši oči v tla: „Ne bom streljal, ne. Ná ti puško!“

Tu vzame lovec puško. Pogleda továrišu bistro v okó ter mu reče: „Šimen, pred kratkim si se grozil, da ustrelíš samega sebe, a zdaj se bojiš izprožiti puško, pomérjeno na ono skočno živalico. Roka se ti trese, ko puškino kopito upiraš ob ramo. Kaj bi še le bilo, da se železna cevka tišči tvojih prsi? Tvoja kletev in gróžnja pač nema družega naména, nego da ž njo jeziš očeta, žališ mater in sebi grdiš lice pred svetom. Lehko spoznaš, kako neosnovano, nepodprto in nepremišljeno je vse tvoje govoričenje in grožénje, kadar ti od jeze vré kri po žilah. S tacim védenjem in govorenjem samega sebe smesiš in grdiš ter se nepriljubljenega delaš Bogú in ljudém.“

Jos. Gradččan.

—*—

Pomazana suknjica.

Tinčku so oče na somnji kupili dvoje krtač. „To bodeš imel, da si snažiš in likaš ž njo obúvalo; óno da si izprašivaš obleko,“ dejali so oče prišedši iz mesta. A Tinček jih ni ubogal. S krtačo, ki so mu jo kupili za snaženje obleke, prepogostoma si je likal črevlje, ker so se rajše posvetili, nego li, da bi jih drgnil s črevljaríco.

Prišel je dan, ko je imel Tinče iti k birmi. Oče so v ta namen nalašč kupili pri mestnem prodajalcu lepe, belkaste tkanine. Taka obleka se je našemu Tinčku kaj lepo podajala.

Uzé stoji ves opravljen. „Le malo počakaj,“ pravijo oče, „pojdem po kuma. Tačas si pa sukujico osnazi; glédi, tu se je drži pajčevina.“ Oče otidejo, a Tinček v naglici prime za krtačo in oddrgne prah in smeti.

Nato pridejo oče s kumom. Stopivši k dečku, zagledajo, da je sukujica počrnjena. „S čim si pa obrisal pajčevino?“ vprašajo ga osupeli oče.

„Z óno le krtačo, ki ste mi jo kupili za znaženje obleke,“ pravi Tinče. Oče primejo za krtačo ter zapazijo, da je mokra od črnega likála. „Saj sem te opominjal,“ dejó oče, „da s to ne smeš drguiti obúтали, a ti me nisi ubogal, in zdaj imaš oblačilo pomazano.“

Tu stopijo mati v sobo. Skušajo izdrgniti črne pége iz bele sukujice, a ne gre. „Glédi Tinče, dostavili so slednjič,“ danes si z nepokorščino umazal si oblačilo; pázi, da si v prihodnje, očetovih opominov ne slušajoč, ne počrniš svoje dušne čistóte!“

Jos. Gradžon.

Zgodovinsko - mestopisni obrazci.

(Spisnje P. F. H.)

III. Loka.

Kake dve uri hodá proti jugozahodnej strani od Kranja ob vzhodni pogorja, katerega delate seljska in poljanska dolina, razprostira se prijazno mestice Loka. Od tod se popotniku odprè prekrasen razgled po ravnini tjá do sinjih gor, ki se vlečejo ob Koroškej in Štajerskej meji. Pri mestu sprejme Sora Poljansčico ter hití dalje po prijaznej okolici do Medvod, kjer se združi z bistro sestro Savo.

Svoje imé je dobilo mesto po kraji; loka namreč znači ravnico ob kakej reki ali potoku. Ker so si prebivalci postavili selišča na loki, zvali so kraj „Loka.“ Leta 973. pa je podaril rimsko-nemški cesar Oton II. ta kraj in okolico frižinskemu škofu in mejnemu grofu koroškemu Abrahamu, ki je bil po rodu Slovenec. Vsled tega je kraj dobil ime Škofja Loka.

Ostala je Loka frižinskim škofom do začetka 19. stoletja. Po Lünevillskem miru pa je prišlo posestvo frižinskih škofov po Kranjskem kot državno imetje pod avstrijsko cesarsko hišo.

Omenjeni frižinski škof Abraham (957—994) je za slovensko slovstvo jako znamenit mož. Kot višji dušni pastir je obiskoval svoje podložne duhovnije ter ljudstvo učil v materinem jeziku po Korotanu in Kranjskem, ter je potrebne molitve zapisaval v knjižico. Takó nam je zapustil najstarejše spomenike slovenskega jezika. — Ko so bili 1803. leta na Bavarskem odpravili samostane in odnesli njih dragocenosti v Monakovo, jeli so preiskovati tudi književne zaklade. Pri tej priliki so se našli med knjigami frižinske knjižnice trije slovenski spomeniki v knjigi „vademezum“ škofa Abrahamu. Vsebina prvemu in tretjemu je očitna izpoved, kakor se moli pred izpovedjo in po izpovedi, a drugi je kratko opominovanje za pripravljanje k izpovedi. Ti frižinski spomeniki škofa Abrahamu nam izpričujejo, da je bil slovenski jezik že v onih časih naobražen.

Nað mestom na prijaznem pelagoma se vidigajočem hólmcu stoji grad, katerega so sezidali frižinski škofje. Tu so stanovali njih namestniki, ki so